

ธรรมชาติกับชีวิตสมัยใหม่

ผศ. วิฑูรย์ เวชประสิทธิ์

อาจารย์โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติคือสิ่งที่ยิ่งใหญ่ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและสุนทรียภาพมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ที่ไม่มีใครสามารถจะสร้างขึ้นมาได้ มนุษย์ทุกคนต้องการธรรมชาติ ธรรมชาติเรียกร้องให้ออกไปสู่โลกกว้างภายใต้ท้องฟ้าสีครามเพื่อไปสัมผัสกับสรรพสิ่งต่าง ๆ แต่ละคนจะมีวิธีการของตนเองในการสัมผัสธรรมชาติ ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ความชอบและความพยายาม สำหรับนักสำรวจหรือนักค้นคว้า... ธรรมชาติคือสิ่งที่ท้าทายให้ไปเรียนรู้และทำพิสูจน์ สำหรับนักนิยมนไพร... ป่าคือเพื่อน สำหรับผู้คนในชีวิตสมัยใหม่ที่มีภาระกิจยุ่งเหยิง... ธรรมชาติคือสิ่งที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดให้สำหรับผู้ที่ไม่ห่างธรรมชาติ... ธรรมชาติ คือมิตรแท้และ

สำหรับผู้รักสุขภาพ... สมุนไพรและอาหารจากธรรมชาติคือสิ่งที่ล้ำค่าสำหรับชีวิต ทุกคนจึงควรเรียนรู้ธรรมชาติ ค้นหาข้อเท็จจริงจากธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า กระทบกับธรรมชาติอย่างทะนุถนอม และช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติให้ยั่งยืนตลอดไป

ในอดีตเมื่อประชากรโลกยังมีไม่มากนัก สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ ป่าไม้มีอยู่หนาแน่นเป็นบ่อเกิดของดินน้ำลำธารที่ไหลไปหล่อเลี้ยงผืนดินให้แก่เกษตรกร ในห้วยหนองคลองบึงเต็มไปด้วยปลาและสัตว์น้ำนานาชนิด ในทะเลก็คลาคล่ำไปด้วยสัตว์ทะเลน้อยใหญ่มากมาย ในป่ามีสัตว์ป่าอยู่ชุกชุม มีอากาศบริสุทธิ์ ธรรมชาติอันสวยงามปรากฏอยู่ทั่วไป

ไม่ถูกทำลายให้เกิดความเสียหายเช่นทุกวันนี้ สมดังบทเพลงที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเราช่างแสนอุดมสมบูรณ์”

เมื่อวันเวลาผ่านไปประชากรโลกค่อย ๆ เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ทำให้โลกของเราเต็มไปด้วยผู้คนทุกแห่งหน ทุกคนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเสาะแสวงหาปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และปัจจัยประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นในชีวิตสมัยใหม่

ปัจจัยเหล่านี้ได้มาจากไหน ถ้าพิจารณาอย่างถ่องแท้แล้วทุกอย่างก็ล้วนได้มาจาก ธรรมชาติทั้งสิ้น เราได้อาหารนาข้าวชนิดจากธรรมชาติ ปลาและสัตว์ทะเลคืออาหารหลักดั้งเดิมของคนทั่วโลก มีการเพาะปลูกพืชพรรณธัญญาหารและเลี้ยงปศุสัตว์ในท้องทุ่งอันกว้างใหญ่ในค้ำที่ที่อยู่อาศัยก็ได้วัตถุดิบมาจากธรรมชาติ อิฐมาจากดินเผา ปูนซีเมนต์มาจากหินปูน ยิปซัม ดินขาว ดินดำ ไม้จากป่า เหล็กและแร่ธาตุอื่น ๆ จากแหล่งแร่ใต้พื้นพิภพ จึงทำให้เราสามารถ “สร้างบ้าน แปลงเมือง” จนเจริญเติบโตดังเช่นปัจจุบัน รวมทั้งการเอาวัตถุดิบจากธรรมชาติ มาป้อนโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค เช่นอาหารเวชภัณฑ์ เครื่อง นุ่งห่ม เครื่องหนังและอื่น ๆ สินค้าโภคภัณฑ์ เช่น ยานยนต์ เครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าสนับสนุน เช่นจำพวกซอฟต์แวร์ โลหภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ รวมทั้งอุตสาหกรรมประเภทวัสดุก่อสร้าง และวัสดุพื้นฐานต่างๆทำให้ต้องนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างรวดเร็วและในปริมาณมาก ป่าไม้เริ่มลดลงอย่างน่าใจหาย ภูเขาถูกระเบิดเพื่อเอาไปผลิตปูนซีเมนต์และวัสดุก่อสร้าง ภูเขาหลายแห่งจึงเหลือแต่ซากเหมือนโครงกระดูกที่ถูกแล่เนื้อออกไปจนหมด ภูเขาอีกหลายแห่งก็เว้าแหว่งเป็นแผล น่าเกลียดมองเห็น

ได้แต่ไกล แม่น้ำหลายสายกลายเป็นแหล่ง มลพิษบางครั้งถึงกับทำให้ปลาทายลอยเป็นแพ น้ำเป็นพิษทำให้ไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ เกิดความเดือดร้อนแก่สาธารณชนอยู่เนื่อง ๆ แหล่งน้ำนับว่ามีความสำคัญต่อชีวิตไม่ยิ่งหย่อนกว่าเรื่องอื่นๆ นอกจากใช้ในการอุปโภคบริโภคแล้ว น้ำยังจำเป็นในการเกษตร อุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ การประมง การขนส่งทางน้ำและอื่นๆ จึงไม่ควรทำให้แหล่งน้ำได้รับความเสียหาย โรงงานอุตสาหกรรมและชุมชนเมืองไม่ควรปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ แต่ควรจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติของเราให้ได้อยู่เสมอแล้วชีวิตสมัยใหม่ก็จะอยู่กันอย่างสุขสบาย

มลพิษทางอากาศก็กำลังคุกคามชีวิตของคนมากขึ้นทุกขณะ คนต้องการอากาศบริสุทธิ์ ในการหายใจ ถ้าขาดอากาศทุกอย่างก็ยุติ อากาศบริสุทธิ์เป็นสิ่งทีธรรมชาติได้สร้างมาให้คู่กับโลกใบนี้ แต่คนเราได้ทำลายอากาศบริสุทธิ์ด้วยสารพิษต่าง ๆ ในบางท้องที่เกิดมลพิษทางอากาศจนต้องย้ายโรงเรียนและวัดหน่อออกไปอยู่ที่อื่น ท้องฟ้าเหนือกรุงเทพมหานครถูกปกคลุมด้วยควันพิษจากท่อไอเสียรถยนต์ที่ติดขัดบนท้องถนน ทำให้บรรยากาศกรุงเทพดูมืดมนเหมือนเมืองในหมอก แต่เป็นหมอกควันพิษที่เป็นอันตรายอย่างยิ่ง เราได้ทำลายชั้น โอโซนที่ห่อหุ้มโลกอยู่ด้วยสารซีเอฟซีและก๊าซอื่น ๆ จนทำให้เกิดปัญหาภาวะเรือนกระจก โลกจะร้อนขึ้นซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในโลกใบนี้ นี่คือนิปัญหาสำคัญที่ชีวิตสมัยใหม่จะต้องเผชิญอีกอย่างหนึ่ง จึงจำเป็นต้องหาวิธีการป้องกัน โดยไม่ก่อมลพิษทางอากาศเสียตั้งแต่เดี๋ยวนี้

คนรุ่นใหม่จะต้องช่วยกันปกป้องทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าทรัพยากรดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ และแหล่งธรรมชาติที่สวยงามควรค่าแก่การ

อนุรักษ์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำทรัพยากรธรรมชาติ
เหล่านั้นมาใช้ประโยชน์อย่างเพียงพอแก่ความต้องการ
ของชีวิตสมัยใหม่ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ทำลาย
สภาพแวดล้อมธรรมชาติให้เสื่อมโทรมหรือเสียหายไป
จนหมดไม่เหลืออะไรไว้ให้คนรุ่นหลังอีกต่อไป ควร
เปิดโอกาสให้ธรรมชาติมีเวลาฟื้นคืนสภาพขึ้นมาใหม่
เพื่อเราจะได้สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้นได้
อย่างต่อเนื่อง ไม่ขาดแคลน เช่น ในกรณีป่าไม้ นับ
ว่าเป็นทรัพยากร ธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อทุกชีวิต
เป็นระบบนิเวศที่สลับซับซ้อน มีความหลากหลายทาง
ชีวภาพสูง เป็นแหล่งที่อำนวยประโยชน์ให้แก่คนอย่าง
ประมาณค่าไม่ได้ ป่าไม้ให้ทั้งอาหาร ยาสมุนไพร
ใช้ไม้มาทำประโยชน์ และผลประโยชน์ทางอื่นอื่น ๆ
ก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์แก่ผืนโลก ควรมีการปลูกป่า
เสริมรู้จักในพื้นที่ที่กำหนดหรือในที่ดินเอกชนเพื่อให้มี
ไม้ใช้สอยอย่างเพียงพอ และในขณะที่เดียวกันก็ควร
ปล่อยให้ป่าธรรมชาติคงอยู่เพื่อช่วยคุ้มครองโลกให้มี
ความอุดมสมบูรณ์อยู่ต่อไป

ในด้านของสัตว์ป่าก็นับว่าเป็นธรรมชาติ
ที่น่ารักอีกอย่างหนึ่ง สัตว์ป่าทำให้โลกนี้มีชีวิตชีวา
มีสรรและสรรพสำเนียงอันไพเราะ และที่สำคัญคือใน
ปัจจุบันสัตว์ป่าเป็นจุดขายในการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี
สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประเทศได้มาก
ประเทศจีนมีหมีแพนด้าที่มีชื่อเสียง ทวีปแอฟริกาและ
ออสเตรเลียต่างก็มีสัตว์ประจำถิ่นแปลก ๆ มากมาย และ
ประเทศไทยเราก็มีช้างเป็นสัตว์เอกลักษณ์ของชาติ
สามารถใช้ช้างดึงคนักท่องเที่ยวได้ดีเช่นเดียวกัน การ
เข้าชมสัตว์ป่าเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ได้อย่างหนึ่ง
เป็นสิ่งที่ให้ความเพลิดเพลินที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเลข
ได้

สำหรับแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์มีอยู่
หลากหลายประเภท เช่นแหล่งธรรมชาติประเภทป่าไม้
ที่มีลักษณะเด่น สวยงาม แหล่งธรรมชาติประเภทอุทยาน
แห่งชาติ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก พืชหายาก พื้นที่ชุ่มน้ำ
ชายฝั่งทะเล ตลอดจนไปจนถึงแหล่งปะการัง ความสวย
สดงดงามของธรรมชาติ ได้ท่องเที่ยวทะเล เกาะแก่ง และ
ภูเขาทะเล แหล่งธรรมชาติต่าง ๆ เหล่านี้มักมีอยู่ในเขต
อุทยานแห่งชาติ ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติอันสวย
งามในอุทยานแห่งชาติไม่ว่าในประเทศไทยหรือต่าง
ประเทศเป็นที่ใฝ่ฝันของผู้คนสมัยใหม่เป็นจำนวนมากที่
อยากไปสัมผัส ในประเทศไทยของเรามีแหล่ง
ธรรมชาติอันสวยงามมากมายตั้งแต่ยอดเขาสูงที่ท้องทะเล
มีผู้กล่าวกันว่า เกิดมาเป็นคนไทยจะต้องไปดูพระอาทิตย์
ตกที่ผาหล่มสัก บนยอดภูกระดึงให้ได้สักครั้งหนึ่ง
ในชีวิต หรือไม่กี่อาจขึ้นสู่ยอดอินทนนท์ซึ่งเป็นยอดเขา
สูงที่สุดในประเทศไทย และถ้าไม่ได้ไปดำน้ำดูปะการัง
อันสวยงามติดอันดับโลกที่หมู่เกาะสิมิลันก็นับว่าน่าเสี
ยคายอย่างยิ่ง นอกจากนั้นยังมีอุทยานแห่งชาติอื่น ๆ อีก
นับร้อยแห่งซึ่งล้วนแต่มีธรรมชาติสวยงามแตกต่างกัน
ออกไปสุดที่จะพรรณา ส่วนในต่างแดนก็มีแหล่ง
ธรรมชาติอันน่าประทับใจมากมาย ที่กล่าวขานกันมากที่สุด
ก็น่าจะเป็นอุทยานแห่งชาติเยลโลสโตน ซึ่งเป็น
อุทยานแห่งแรกของสหรัฐอเมริกา ส่วนอุทยานแห่ง
ความหนาวเหน็บ “โยเซมิตี” ก็เป็นที่โปรดปราน
ของผู้คนที่ชื่นชอบความเย็นยะเยือกของหุบเขาที่ปกคลุม
ด้วยหิมะอยู่ชั่วนาตาปี เหล่านี้คือสิ่งที่จะช่วยจรโลง
จิตใจคนให้มีความสุข การได้สัมผัสธรรมชาติเป็น
ความสุขที่หลาย ๆ คน นี้ไม่ถึงชีวิตกลางแจ้งจะทำให้
คนมีความสุขดีร่างกายแข็งแรง จิตใจแจ่มใส จึงควร
ช่วยกันรักษามรดกธรรมชาติอันมีคุณค่าเหล่านี้ไว้ให้เป็น
สมบัติแก่คนรุ่นใหม ๆ ได้ชื่นชมกันต่อไป

นอกจากนั้นผู้คนในชีวิตสมัยใหม่ควรหันมาบริโภคอาหารจากธรรมชาติที่ปราศจากสารพิษปนเปื้อน สารตกค้างของยาฆ่าแมลงในพืชผักผลไม้สารฟอรัมาลิน ในอาหารทะเล สารเคมี ตกค้างในเนื้อสัตว์ เช่น กุ้ง ไข่ หมู อาหารใส่สี ใส้สารบอแรกซ์ และอื่น ๆ ซึ่งจะบั่นทอนสุขภาพและชีวิตให้สั้นลง ควรบริโภคอาหารจากธรรมชาติรวมทั้งธัญญาหารต่าง ๆ ที่ปลอดสารพิษ และผู้ผลิตก็ควรจะใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคด้วย ชีวิตของคนสมัยใหม่ควรหลีกเลี่ยง “อาหารขยะ” ซึ่งประกอบด้วยเนื้อสัตว์ แป้งและสารให้ความหวานจนทำให้ “โรคอ้วน” กำลังคุกคามคนไทยมากขึ้นทุกขณะ

ในส่วนของยารักษาโรค แม้ว่ายาแผนปัจจุบันจะมีสรรพคุณสามารถรักษาโรคได้อย่างชะงัด แต่ด้วยยาหลายตัวยังมีผลข้างเคียงอาจทำให้เกิดอาการแพ้ยาได้ อย่างรุนแรง ชีวิตสมัยใหม่จึงควรหันมานิยมยาสมุนไพร รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติให้มากขึ้น พระพุทธ

ศาสนาสอนให้คนมองธรรมชาติเป็นสภาพแวดล้อมที่น่ารื่นรมย์และเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งของความสุข ทุกคนจึงควรมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติ อย่างเหมาะสมไม่ทำลายธรรมชาติอย่างรุนแรง เกินไป ต้องคำนึงถึงหลัก “ความสามารถที่ธรรมชาติจะรองรับได้” คือคำนึงถึงความสามารถที่ ธรรมชาติจะให้ผลผลิตแก่เราได้โดยไม่เกิดความเสื่อมโทรมหรือเกิดความเสียหายแก่แหล่งธรรมชาตินั้น ๆ ... ภาครัฐจะต้องมีความเข้มแข็งและกระตือรือร้นในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ไม่เลื่อยซาบुकลากรของรัฐจะต้องมีไฟในการทำงานอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการส่งเสริมองค์กรเอกชน กลุ่มเยาวชน องค์กรชาวบ้านและประชาชนทุกหมู่เหล่า การร่วมมือร่วมใจกันของทุกคนในชาติคือพลังอันสำคัญที่สุดที่จะทำให้ธรรมชาติสามารถดำรงอยู่ได้และสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้คนในชีวิตสมัยใหม่ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด... จงรักธรรมชาติเหมือนกับที่ท่านรักตัวของตนเอง